

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Pavla Vrchy a soudců JUDr. Pavla Pavlíka a JUDr. Pavla Vlacha, v právní věci žalobce **J** **V**, narozeného dne , advokáta se sídlem v proti žalované **České republice – Ministerstvu spravedlnosti**, se sídlem v Praze 2, Vyšehradská 16, za účasti vedlejší účastnice na straně žalované, **České advokátní komory**, se sídlem v Praze 1, Národní třída 16, zastoupené JUDr. Vladimírem Papežem, advokátem se sídlem v Kroměříži, Tovačovského 3161, o zaplacení částky 365.920,- Kč s příslušenstvím, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. 22 C 15/2012, o dovolání žalobce, žalované a vedlejší účastnice na straně žalované proti rozsudkům Městského soudu v Praze ze dne 3. prosince 2013, č. j. 35 Co 447/2013-188, a ze dne 14. října 2014, č. j. 35 Co 380/2014-542, takto:

I. Dovolací soud **spojuje** ke společnému projednání dovolání účastníků řízení a vedlejší účastnice na straně žalované a vedlejší účastnice na straně žalované proti rozsudkům Městského soudu v Praze ze dne 3. prosince 2013, č. j. 35 Co 447/2013-188, a ze dne 14. října 2014, č. j. 35 Co 380/2014-542.

II. Dovolání žalované proti té části výroku rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 3. prosince 2013, č. j. 35 Co 447/2013-188, kterým byl potvrzen vyhovující výrok I. rozsudku Obvodního soudu Prahu 2 ze dne 28. června 2013, č. j. 22 C 15/2012-143, co do částky 40.000,- Kč s příslušenstvím, **se odmítá**.

III. Dovolání žalobce směřující proti té části výroku I. rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 14. října 2014, č. j. 35 Co 380/2014-542, kterým byl potvrzen zamítavý výrok

II. rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 23. května 2014, č. j. 22 C 15/2012-270 (v rozsudku odvolacího soudu označeného pod číslem jednacím 22 C 15/2012-479), co do částky 243.392,- Kč s příslušenstvím, **se odmítá**.

IV. Dovolání vedlejší účastnice na straně žalované proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 14. října 2014, č. j. 35 Co 380/2014-542, **se odmítá**.

V. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 14. října 2014, č. j. 35 Co 380/2014-542, v části výroku I., kterým byl potvrzen vyhovující výrok I. rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 23. května 2014, č. j. 22 C 15/2012-270 (v rozsudku odvolacího soudu označeného pod číslem jednacím 22 C 15/2012-479), **se mění** tak, že uvedený rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 2 se v uvedené části výroku I. **mění** tak, že **se zamítá** žaloba o zaplacení částky 60.920,- Kč s úroky z prodlení ve výši 7,75 % p. a. za dobu od 23. prosince 2011 do zaplacení.

VI. Žádný z účastníků řízení a ani vedlejší účastnice na straně žalované nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudy všech stupňů.

O d ů v o d n ě n í :

Úvodem Nejvyšší soud České republiky (dále již „Nejvyšší soud“ nebo „dovolací soud“) předesílá, že dne 21. dubna 2015 byla Nejvyššímu soudu doručena dovolání podaná do obou v záhlaví označených rozsudků Městského soudu v Praze, když navíc u prvně vydaného rozsudku bylo na jeho originálu (bez opravného usnesení) změněno číslo jednacím z původního „35 Co 447/2013-188“ na „35 Co 447/2013-396“ (dovolací soud však bude i nadále označovat – stejně jako dále označovaná rozhodnutí soudu prvního stupně - prvně vydaný rozsudek jeho původně a řádně označeným číslem jednacím).

Dovolací soud za postupu podle § 243b a § 112 odst. 1 o. s. ř. nejprve – v zájmu hospodárnosti – spojil řízení o podaných dovoláních ke společnému projednání a následně se zabýval jejich přípustností.

Podanou žalobou se žalobce domáhal po žalované zaplacení odškodnění ve výši 365.920,- Kč s příslušenstvím, a to podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád) [dále též „OdpŠk“] žalobce požadoval po žalované zaplacení částky 61.608,-Kč s příslušenstvím za nemajetkovou újmu, jež mu měla vzniknout nepřiměřenou délkou kárného řízení vedeného proti němu Českou advokátní komorou (dále též „kárné řízení“ a „ČAK“), zaplacení částky 293.392,- Kč s příslušenstvím za nemajetkovou újmu, jež mu měla být způsobena nezákonným rozhodnutím v kárném řízení, v němž byl zproštěn kárné žaloby, a dále zaplacení nákladů řízení, které vynaložil za právní zastoupení v souvislosti s nezákonným rozhodnutím a nesprávným úředním postupem v kárném řízení.

Obvodní soud pro Prahu 2 (dále již „soud prvního stupně“) rozhodoval o žalobě dvakrát. Poprvé rozsudkem ze dne 28. června 2013, č. j. 22 C 15/2012-143 (poznámka:

ve spise bylo později bez opravného usnesení shora uvedené číslo jednací upraveno na číslo jednací „22 C 15/2012-396“: obdobně se tak stalo i u níže označených rozhodnutí v rámci této věci; vzhledem k absenci opravných usnesení budou ovšem předmětná – „opravami“ dotčená – rozhodnutí i nadále označována jejich původními čísly jednacími), dovedl odpovědnost žalované za nemajetkovou újmu a za škodu a žalobě částečně vyhověl.

K odvolání žalobce a žalované Městský soud v Praze (dále již „odvolací soud“) rozsudkem ze dne 3. prosince 2013, č. j. 35 Co 447/2013-188 (později bez opravného usnesení označený číslem jednací „35 Co 447/2013-396“), citovaný rozsudek soudu prvního stupně potvrdil ve vyhovujícím výroku I., kterým soud prvního stupně přiznal žalobci částku 40.000,- Kč s příslušenstvím jako náhradu za nemajetkovou újmu, jež mu vznikla nepřiměřenou délkou kárného řízení. Ve zbývající části odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení z důvodu doplnění dokazování.

Proti části výroku rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 3. prosince 2013, č. j. 35 Co 447/2013-188 („396“), kterým byl potvrzen vyhovující výrok I. rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 28. června 2013, č. j. 22 C 15/2012-143 („350“), jímž soud prvního stupně přiznal žalobci částku 40.000,- Kč s příslušenstvím jako náhradu za nemajetkovou újmu, jež mu vznikla nepřiměřenou délkou kárného řízení, podala žalovaná dovolání.

Soud prvního stupně však spis s tímto dovoláním nepředložil k rozhodnutí Nejvyššímu soudu a přistoupil k dalšímu – níže označenému – rozhodnutí, které k odvolání obou účastníků přezkoumával odvolací soud, jenž - opět níže označeným rozsudkem – rozhodl o podaných odvoláních; i proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podali účastníci dovolání, která společně s prvně podaným dovoláním žalované proti prvně vydanému rozsudku odvolacího soudu byla dne 21. dubna 2015 předložena Nejvyššímu soudu k rozhodnutí.

Za této vzniknuvší procesní situace proto Nejvyšší soud spojil ke společnému projednání řízení o dovolání účastníků a vedlejší účastnice na straně žalované proti oběma (v záhlaví označeným) rozsudkům odvolacího soudu.

Pokud jde o dovolání žalované proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 3. prosince 2013, č. j. 35 Co 447/2013-188 („396“), Nejvyššímu soudu nezbylo, než je podle § 243c odst. 1 o. s. ř. odmítnout. Je tomu tak z toho důvodu, že dovolání žalované směřuje proti části výroku rozsudku odvolacího soudu, kterým odvolací soud potvrdil vyhovující výrok I. rozsudku soudu prvního stupně, jímž byla žalované uložena povinnost zaplatit žalobci částku 40.000,- Kč se zákonnými úroky z prodlení z této částky od 23. prosince 2011 do zaplacení. Žalovaná tedy dovoláním napadá rozsudečný výrok o peněžitém plnění 40.000,- Kč, přičemž podle § 238 odst. 1 písm. c) o. s. ř. dovolání podle § 237 není přípustné proti rozsudkům a usnesením, v nichž dovoláním napadeným výrokem bylo rozhodnuto o peněžitém plnění převyšujícím 50.000,- Kč, ledaže jde o vztahy ze spotřebitelských smluv a o pracovněprávní vztahy; k příslušenství se nepřihlíží.

Je tedy zřejmé, že dovolání žalované v uvedeném rozsahu není přípustné podle § 238 odst. 1 písm. c) o. s. ř., neboť dovoláním napadeným rozhodnutím bylo rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím 50.000,- Kč. Nejvyšší soud proto toto dovolání žalované – jak již shora bylo uvedeno – podle § 243c odst. 1 o. s. ř. odmítl.

Soud prvního stupně dále v pořadí druhým rozsudkem ze dne 23. května 2014, č. j. 22 C 15/2012-270 (posléze opět bez opravného usnesení označeného pod č. j. „22 C 15/2012-479“), rozhodl tak, že žalované uložil povinnost zaplatit žalobci 60.920,- Kč s příslušenstvím (výrok I.), co do částky 243.392,- Kč s příslušenstvím žalobu zamítl (výrok

II.) a současně rozhodl o náhradě nákladů řízení tak, že žádný z účastníků ani vedlejší účastník nemají právo na náhradu nákladů řízení (výrok III.)

K odvolání žalobce a žalované odvolací soud rozsudkem ze dne 14. října 2014, č. j. 35 Co 380/2014-542, rozsudek soudu prvního stupně ve vyhovujícím výroku I., v zamítavém výroku II. ohledně částky 243.392,- Kč s příslušenstvím a ve výroku III. o náhradě nákladů řízení potvrdil (výrok I). Výrokem II. odvolací soud rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení tak, že žádný z účastníků ani vedlejší účastník nemají právo na náhradu nákladů řízení (výrok II.).

Vzhledem k tomu, že rozhodnutí soudu prvního stupně o přiznání náhrady žalobci ve výši 40.000,- Kč s příslušenstvím za nemajetkovou újmu vzniklou mu nepřiměřenou délkou kárného řízení nabylo právní moci, odvolací soud již posuzoval rozhodnutí soudu prvního stupně ohledně uplatněných nároků žalobce na odškodnění za nemajetkovou újmu způsobenou mu nezákonným rozhodnutím v kárném řízení a za náklady řízení vynaložené žalobcem na právní zastoupení v souvislosti s nezákonným rozhodnutím a nesprávným úředním postupem v kárném řízení.

Odvolací soud převzal skutková zjištění soudu prvního stupně. Z nich vyplývá, že žalobci bylo dne 21. prosince 2007 doručeno oznámení předsedy kontrolní rady České advokátní komory (dále též „ČAK“) JUDr. Jana Mikše, coby kárného žalobce, o tom, že podal na žalobce kárnou žalobu, na základě které žalobci hrozila sankce vyškrtnutí ze seznamu advokátů. Následně nařízená ústní jednání byla opakovaně odročována k žádostem žalobce a současně, byť ve vyšší míře, z důvodů na straně kárné komise. Ústní jednání kárné komise se tak konalo až 19. listopadu 2010, kdy kárný senát provedl všechny listinné důkazy a poté rozhodl o zproštění žalobce kárné žaloby v plném rozsahu. Kárné řízení skončilo dne 28. května 2011, kdy nabylo právní moci toto zprošťující kárné rozhodnutí; trvalo tedy tři a půl roku.

Odvolací soud se ztotožnil i s právním posouzením věci soudem prvního stupně. Věc posoudil shodně se soudem prvního stupně podle § 1, § 5 písm. a), § 8, § 13, § 26, § 31, a § 31a OdpŠk. Odvolací soud se nejdříve zabýval otázkou právního základu uplatněných nároků, tedy zda v daném případě může kárné řízení ČAK vedené proti žalobci založit odpovědnost žalované podle OdpŠk. Dovedil na základě analogie, že kárná žaloba kárného žalobce ČAK je úkonem orgánu veřejné správy, který má v kárném řízení tutéž funkci a důsledky jako usnesení o zahájení trestního stíhání, a shodně tak musí být posouzena i odpovědnost státu za škodu či nemajetkovou újmu způsobenou zahájením kárného řízení, které neskončilo pravomocným odsuzujícím rozhodnutím (odvolací soud odkázal na nálezy Ústavního soudu ve věci sp. zn. I. ÚS 181/01). Dále odvolací soud uvedl, že na kárné řízení vedené ČAK je třeba nahlížet jako na trestní řízení sui generis ve smyslu § 33 odst. 1 a § 47 odst. 1 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů (dále již „AZ“), jako na „soud“ ve smyslu Čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále již „Úmluva“), kterým se dle judikatury Evropského soudu pro lidská práva se sídlem v Štrasburku (dále již „ESLP“) nemusí nutně rozumět jurisdikční orgán klasického typu, integrovaný do struktury obecných soudů (cit. rozsudek ESLP ve věci Campbell z roku 1984, A-82). Z judikatury obecných soudů odvolací soud odkázal na rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 7. listopadu 2003, sp. zn. 51 Co 304/2003, uveřejněný v časopise Soudní judikatura č. 6, roč. 2005, pod číslem 86/2005).

Pokud jde o samotné posouzení nemajetkové újmy, odvolací soud vyšel z předpokladu vyjádřeného Ústavním soudem v nálezu ze dne 17. června 2008, sp. zn. II. ÚS 590/08, že již samotné trestní stíhání výrazně zasahuje do osobního života jednotlivce, do jeho

cti a dobré pověsti, a to tím spíše, jedná-li se o obvinění liché, což je posléze stvrzeno zprošťujícím rozsudkem soudu, podle něhož se skutek, z něhož byl jednotlivec obviněn a obžalován, nestal.

Odvolací soud s odkazem na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. června 2012, sp. zn. 30 Cdo 2813/2011, se nadále podrobně zabýval povahou kárného řízení, jeho délkou, následky způsobenými kárným řízením v osobnostní sféře poškozené osoby a při stanovení formy a výše zadostiučinění přihlédl k okolnostem, za nichž k nemajetkové újmě žalobce došlo. Na základě učiněných skutkových zjištění, odkazu na ustálenou judikaturu ESLP a dovolacího soudu, dospěl k závěru, že žalobci náleží přiměřené peněžité zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou mu nezákonným rozhodnutím v kárném řízení dle ustanovení § 31 odst. 1 a 2 OdpŠk ve výši 50.000,- Kč s příslušenstvím. Přitom vzal v úvahu, že i přes sankce hrozící žalobci v kárném řízení se nejednalo o řízení trestní, v němž by byl žalobce ohrožen trestem odnětí svobody několika let, a že již byl pravomocně odškodněn za nemajetkovou újmu vzniklou mu nepřiměřenou délkou kárného řízení ve výši 40.000,- Kč s příslušenstvím. Uzavřel, že žalobci náleží přiměřené zadostiučinění za nemajetkovou újmu ve výši celkem 90.000,- Kč s příslušenstvím.

Konečně se odvolací soud zabýval předpoklady pro přiznání odškodnění žalobci za náklady řízení, které vynaložil na právní zastoupení v souvislosti s nesprávným úředním postupem a nezákonným rozhodnutím v kárném řízení. Vycházel z toho, že žalobce má právo na náhradu účelně vynaložených nákladů v kárném řízení, jež neskončilo odsuzujícím rozhodnutím ve smyslu ustanovení § 31 odst. 1 OdpŠk. Za účelně vynaložené náklady žalobce na zastoupení v kárném řízení považoval náklady ve výši mimosmluvní odměny dle advokátního tarifu v částce 10.920,- Kč s příslušenstvím.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podali dovolání žalobce (dále již „dovolatel“), žalovaná (dále již „dovolatelka“) a vedlejší účastnice na straně žalované (dále již „vedlejší účastnice“), jejíž dovolání není přípustné.

Podle § 93 odst. 3 o. s. ř. v řízení má vedlejší účastník stejná práva a povinnosti jako účastník. Jedná však toliko sám za sebe. Jestliže jeho úkony odporují úkonům účastníka, kterého v řízení podporuje, posoudí je soud po uvážení všech okolností.

Pravidlo uvedené v § 93 odst. 3 o. s. ř., že vedlejší účastník má v řízení stejná práva a povinnosti jako účastník, kterého v řízení podporuje, se uplatní v průběhu (během) občanského soudního řízení. Na oprávnění vedlejšího účastníka podat opravné prostředky ustanovení § 93 odst. 3 o. s. ř. nedopadá; možnost vedlejšího účastníka podat dovolání proti rozhodnutí soudu prvního stupně proto upravuje § 203 odst. 1 o. s. ř. a podat žalobu na obnovu řízení nebo žalobu pro zmatečnost řeší § 231 odst. 1 o. s. ř.

Nejvyšší soud v usnesení ze dne 27. května 2003, sp. zn. 25 Cdo 162/2003, publikovaném ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 3/2004 (všechna zde označená rozhodnutí Nejvyššího soudu jsou veřejnosti přístupná na webových stránkách Nejvyššího soudu <http://www.nsoud.cz>), dospěl k závěru, že vedlejší účastník není podle občanského soudního řádu účinného od 1. ledna 2001 osobou oprávněnou k podání dovolání. S přihlédnutím k občanskému soudnímu řádu platnému a účinnému od 1. ledna 2013 Nejvyšší soud v usnesení ze dne 23. dubna 2014, sp. zn. 25 Cdo 644/2014, ovšem zaujal právní názor, že vedlejší účastník je osobou oprávněnou podat dovolání proti výroku rozhodnutí odvolacího soudu, jímž bylo rozhodnuto o jeho právu či povinnosti k náhradě nákladů řízení. Lze tedy zrekapitulovat, že de lege lata vedlejší účastník není oprávněn (subjektivně legitimován) k podání dovolání proti meritornímu rozhodnutí odvolacího soudu, je však oprávněn

(subjektivně legitimován) podat dovolání proti výroku rozhodnutí odvolacího soudu, jímž bylo rozhodnuto o jeho právu či povinnosti k náhradě nákladů řízení (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. října 2014, sp. zn. 30 Cdo 3609/2014).

Protože k podání dovolání proti meritornímu rozhodnutí odvolacího soudu není vedlejší účastník oprávněn (subjektivně legitimován), a protože v daném případě vedlejší účastnice na straně žalované ve svém dovolání nijak nebrojila proti nákladovému výroku rozsudku odvolacího soudu, Nejvyšší soud dovolání vedlejší účastnice na straně žalované podle § 243b, § 218 písm. b) a § 243c odst. 1 o. s. ř. odmítl.

Dovolání žalobce směřuje proti části výroku I. rozsudku odvolacího soudu v rozsahu potvrzení zamítavého výroku II. rozsudku soudu prvního stupně, ohledně částky 243.392,- Kč s příslušenstvím.

Dovolatel přípustnost dovolání dovozuje z § 237 o. s. ř. s tím, že dovolací důvod spatřuje v tom, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení právní otázky, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu.

Dovolatel namítá, že odvolací soud nesprávně posoudil:

1) Právní otázku stanovení výše přiměřeného peněžitého zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou žalobci nezákonným kárným řízením. Argumentuje tím, že odvolací soud nevzal v úvahu, že kárná žaloba byla podána proti žalobci zjevně bezdůvodně, s cílem ho poškodit. Zjevně nestandardní postup vedení kárného řízení mohl u žalobce takový dojem oprávněně vzbudit a tyto okolnosti musely prohloubit a zintenzívnit vzniklou nemajetkovou újmu.

2) Dovolatel nesouhlasí s tím, že odvolací soud při stanovení výše odškodnění za náklady řízení, které vynaložil na právní zastoupení v souvislosti s nezákonným rozhodnutím v kárném řízení, nevzal v úvahu skutečně vynaložené náklady, nýbrž považoval za účelně vynaložené jen náklady v rozsahu mimosmluvní odměny dle advokátního tarifu. Dovolatel dále uvedené námítky rozsáhle odůvodňuje a odkazuje na judikaturu, se kterou je podle dovolatele napadené rozhodnutí odvolacího soudu v rozporu. Dovolatel navrhl, aby dovolací soud v uvedeném rozsahu rozhodnutí odvolacího soudu změnil tak, že by žalované uložil povinnost zaplatit žalobci částku 243.392,- Kč s úrokem z prodlení z této částky ve výši 7,75% za dobu od 23. 12. 2011 do zaplacení v zákonné lhůtě. Eventuálně navrhl zrušení napadeného rozhodnutí co do částky 243.392,- Kč s příslušenstvím a vrácení věci v tomto rozsahu odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Vedlejší účastnice podala vyjádření k dovolání žalobce, ve kterém v zásadě blíže rozvádí tytéž námítky jako ve svém dovolání.

Dovolání žalované směřuje proti výroku I. v záhlaví citovaného rozsudku odvolacího soudu, kterým byl potvrzen vyhovující výrok I. rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 23. května 2014, č. j. 22 C 15/2012-479. Žalovaná přípustnost dovolání dovozuje z ustanovení § 237 o. s. ř. s tím, že dovolací důvod spatřuje v tom, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení právní otázky, která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena.

Žalovaná v dovolání uplatnila následující právní otázky:

„1. Zda se kárné řízení, vedené ČAK proti advokátovi, považuje za výkon veřejné moci.

2. *Zda v souvislosti s výkonem kárné pravomoci ČAK může připadat v úvahu odpovědnost českého státu.*

3. *Zdali za stát má v dané věci jednat Ministerstvo spravedlnosti ČR.*

4. *Zda lze výkon kárné pravomoci profesní komory (ČAK) považovat za výkon veřejné pravomoci na základě analogie disciplinárního postihu s trestním řízením s důsledky předpokládanými zákonem OdpŠk.*“

Žalovaná namítá, že výkon kárné pravomoci profesní komorou nelze za výkon veřejné moci považovat, tím méně pak pouze na základě analogie disciplinárního postihu s trestním či přestupkovým řízením. Jde o extenzivní výklad, jenž nemá zákonný podklad. Samotné ustanovení § 40 odst. 3 AZ, o něž se závěr odvolacího soudu o veřejnoprávní povaze jednání ČAK v kárných věcech opírá, přitom nerozlišuje, jaká část činnosti ČAK se za veřejnou správu považuje. Podle § 32 AZ představuje kárné provinění nejen porušení zákonem stanovených povinností advokáta, ale též povinností stanovených stavovským předpisem, přičemž obsah stavovských předpisů stát neovlivňuje. Stát by tak měl odpovídat za jednání samosprávné organizace, která si sama svou normotvorbou upravuje meze kárné odpovědnosti z hlediska hmotného práva, stejně jako z hlediska práva procesního, a to bez ingerence státního orgánu. Kárná žaloba byla podána kárným žalobcem ve smyslu § 46 odst. 3 AZ, nikoliv tedy ministrem spravedlnosti, jemuž postavení kárného žalobce též svědčí. Samosprávné postavení dané profesní organizace se mnohem více blíží analogické pozici samosprávného územního celku. Na činnost komory dopadá působnost žalované jen podle §§ 50 – 52c AZ, pod něž nespádají uplatněné nároky žalobce. Žalovaná konečně namítá, že není možné přiznat žalobci náklady kárného řízení ani na základě analogie s § 31 OdpŠk, jak učinily soudy obou stupňů. Náklady kárného řízení speciálně upravuje § 33a AZ, když stanoví, že náklady řízení, které v kárném řízení vznikly účastníkovi kárného řízení, si nese sám. Citované ustanovení tedy nepředpokládá, že by v případě zproštění kárné žaloby měl žalobce nárok na jejich náhradu. Žalovaná navrhl zrušení rozhodnutí soudů obou stupňů a vrácení věci soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Žalobce podal k dovolání žalované rozsáhlé vyjádření, ve kterém se podrobně vypořádává s právními názory žalované. Jeho právní argumentace je podložena rozsáhlou citovanou judikaturou, především Ústavního soudu, Nejvyššího soudu, Nejvyššího správního soudu, odvolacích soudů, ESLP a odbornou literaturou.

Vyjádření k dovolání žalované podala též vedlejší účastnice na straně žalované, ve kterém v zásadě blíže rozvádí tytéž námítky jako ve svém dovolání.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) konstatuje, že dovolání proti shora citovanému rozsudku odvolacího rozsudku bylo podáno včas, osobami k tomu oprávněnými (účastníky řízení) v zákonné lhůtě (§ 240 odst. 1 o. s. ř.). Dovolací soud se nejdříve zabýval přípustností (§ 237 o. s. ř.) dovolání žalované, když uplatněný dovolací důvod směřuje ke zpochybnění právního posouzení odvolacím soudem projednávaných nároků co do jejich právního základu, zatímco žalobce v dovolání brojí výhradně jen proti výši peněžitého odškodnění uplatněných nároků.

Dovolání žalované směřuje do výroku rozsudku odvolacího soudu, kterým bylo rozhodnuto o odškodnění žalobce v celkové výši 60.920,- Kč s příslušenstvím. Tímto rozhodnutím soud přiznal žalobci současně náhradu škody ve výši 50.000,- Kč za nemajetkovou újmu, jež mu měla být způsobena nezákonným rozhodnutím v kárném řízení, a ve výši 10.920,- Kč za náklady řízení vynaložené žalobcem na právní zastoupení v souvislosti s nesprávným úředním postupem a nezákonným rozhodnutím v kárném řízení.

Dovolací soud se proto zabýval přípustností dovolání žalované ve smyslu § 238 odst. 1 písm. c) o. s. ř., podle kterého dovolání podle § 237 není přípustné proti rozsudkům a usnesením, v nichž dovoláním napadeným výrokem bylo rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím 50 000,- Kč, ledaže jde o vztahy ze spotřebitelských smluv a o pracovněprávní vztahy; k příslušenství pohledávky se přitom nepřihlíží.

Bylo-li odvolacím soudem rozhodnuto o několika peněžitých nárocích se samostatným skutkovým základem, posuzuje se přípustnost dovolání podle § 238 odst. 1 písm. c) o. s. ř. vůči každému z nich samostatně, bez ohledu na to, zda tyto nároky byly uplatněny v jednom řízení a zda o nich bylo rozhodnuto jedním výrokem (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. června 1999, sp. zn. 2 Cdon 376/96, uveřejněné též v časopise Soudní judikatura ve svazku č. 1, ročník 2000, str. 33, pod č. 9/2000).

Právnem se samostatným skutkovým základem se ve smyslu § 206 odst. 2 o. s. ř. v první řadě rozumí spor nebo jiná právní věc, která vychází z jiných skutkových tvrzení, jimiž byla uplatněna (z odlišného skutku), než další spory nebo právní věci, o nichž bylo společně (v jednom rozsudku nebo usnesení) rozhodnuto. Jedním rozhodnutím soud rozhoduje ve společném řízení ve skutkově odlišných sporech nebo jiných právních věcech tehdy, uplatnil-li žalobce v jediné žalobě současně více nároků.

Nárok na odškodnění nákladů řízení za zastoupení ovšem nelze poškozenému přiznat samostatně, nýbrž pouze v souvislosti s tím, že tyto náklady byly poškozeným účelně vynaloženy na zrušení nebo změnu nezákonného rozhodnutí nebo na nápravu nesprávného úředního postupu (§ 31 odst. 1 OdpŠk). Uvedený nárok žalobce skutkově vymezil tak, že mu vznikl v souvislosti s nesprávným úředním postupem a s nezákonným rozhodnutím v kárném řízení. Z hlediska výše uvedeného lze tedy uzavřít, že ve vztahu k nároku na odškodnění nemajetkové újmy, jež měla být žalobci způsobena nezákonným rozhodnutím v kárném řízení, není nárok na odškodnění nákladů řízení za zastoupení nárokem se samostatným skutkovým základem.

Dovolací soud dospívá k závěru, že v projednávané věci je dovolání žalované proti části rozhodnutí odvolacího soudu, kterým odvolací soud potvrdil rozsudek soudu prvního stupně ve vyhovujícím výroku I., přípustné podle § 237 o. s. ř., neboť napadené rozhodnutí závisí na vyřešení právních otázek, které v rozhodování dovolacího soudu v uvedených souvislostech dosud nebyly vyřešeny.

Z hlediska jejich obsahového vymezení v dovolání (§ 41 odst. 2 o. s. ř.) se jedná o následující právní otázky: 1) *Zda se kárné řízení, vedené ČAK proti advokátovi dle AZ, považuje za výkon veřejné moci, který je způsobilý založit odpovědnost státu za škodu dle OdpŠk.* 2) *Zda kárné řízení, vedené proti advokátovi dle AZ, může založit odpovědnost státu za škodu způsobenou nemajetkovou újmou, vzniklou mu nezákonným rozhodnutím dle OdpŠk, na základě analogie s trestním stíháním.*

Dovolání žalované je důvodné.

K otázce č.1: „*Zda se kárné řízení, vedené ČAK proti advokátovi dle AZ, považuje za výkon veřejné moci, který je způsobilý založit odpovědnost státu za škodu dle OdpŠk.*“

Pojem výkonu veřejné moci je zakotven v ustanovení § 1 a § 5 OdpŠk, zákon jej však nedefinuje. Ústavní soud ve svém usnesení ze dne 25. listopadu 1993 sp. zn. II. ÚS 75/93, rozumí veřejnou mocí „*takovou moc, která autoritativně rozhoduje o právech a povinnostech subjektů, ať již přímo, nebo zprostředkovaně. Subjekt, o jehož právech nebo povinnostech rozhoduje orgán veřejné moci, není v rovnoprávném postavení s tímto orgánem a obsáh*

rozhodnutí tohoto orgánu nezávisí od vůle subjektu“. Shodně se vymezuje pojem veřejné moci i v právnícké literatuře (srov. např. *Vojtek P.: Komentář k OdpŠk.* str. 7)

Výkon veřejné moci advokacie, svěřené jí AZ v § 40 odst. 3 stanoví, že veřejnou správu na úseku advokacie vykonává Komora, která se zřizuje zákonem o advokacii (odst. 1). Komora je samosprávnou stavovskou organizací všech advokátů a je právníckou osobou (odst. 2 a 4).

V nálezu ze dne 14. října 2008, sp. zn. Pl. ÚS 40/06, Ústavní soud uvedl, že „*Lze se bez potíží ztotožnit s tím, že ‚neúzemní‘ veřejnoprávní korporace profesní samosprávy vykazují (obdobně jako samospráva územní) následující znaky: 1) jsou zřizovány zákonem, 2) jsou pověřovány výkonem veřejné moci vůči určité skupině obyvatel, 3) mají právní subjektivitu, 4) mají personální základ (zvláštní důvod členství), 5) jsou hospodářsky a rozpočtově na státu nezávislé, 6) nesou odpovědnost za své jednání, 7) jednají nejen ve svém zájmu, nýbrž i v zájmu veřejném nebo obecném, 8) stát nad nimi a jejich činností vykonává dozor, 9) lze se bránit proti jejich autoritativním rozhodnutím před soudy (viz Filip, J.: Ústavní právo České republiky. 1. Základní pojmy a instituty. Ústavní základy ČR, Brno: Masarykova univerzita, nakl. Doplněk, 2003, str. 500-501).*“

Ustanovení § 40 odst. 3 AZ, upravující výkon veřejné moci na úseku advokacie, výslovně odkazuje na § 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád (dále též „SpŘ“), který v odst. 1 stanoví, že upravuje postup orgánů moci výkonné, orgánů územních samosprávných celků a jiných orgánů, právníckých a fyzických osob, pokud vykonávají působnost v oblasti veřejné správy (dále jen „správní orgán“). Literatura k SpŘ uvádí, že „*správním orgánem*“ ve smyslu správního řádu jsou rovněž právnícké a fyzické osoby vykonávající veřejnou správu na základě delegace předpokládané ve zvláštních zákonech. Mezi tyto právnícké osoby, kterým zákon svěřil výkon veřejné správy, řadí též Českou advokátní komoru podle AZ. Výkon „veřejné správy“ definuje dle shora citovaného rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 75/93 (srov. *Jemelka, L., Pondělíčková, K., Bohadlo, D.: Správní řád. Komentář.* 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, str. 2). Shodně se vyjádřil Nejvyšší správní soud, když konstatoval, že ne každé vztahy mezi soukromými osobami na jedné straně a státem, veřejnoprávními korporacemi či jinými osobami vykonávajícími veřejnou moc na straně druhé jsou vztahy veřejnoprávními; těmi jsou zejména takové, které svou podstatou tkví ve vztahu nadřazenosti vykonavatelů veřejné moci nad soukromou osobou (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. května 2009, č. j. 1 As 36/2009-88, uveřejněný pod číslem Sbírký rozhodnutí Nejvyššího správního soudu 1909/2009).

„*Komorou*“ (§ 40 odst. 3 AZ), pro kterou se v soudní praxi i v literatuře užívá též označení „*veřejnoprávní korporace*“, se v judikatuře Nejvyššího správního soudu rozumí „*profesní komory*“, které jsou právníckými osobami, jimž zákon svěřil rozhodování o právech a povinnostech fyzických a právníckých osob (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. května 2005, č. j. 1 AS 21/2004-38, uveřejněný pod číslem 688/2005 Sbírký rozhodnutí Nejvyššího správního soudu).

Ústavní soud dovodil, že profesní komory s povinným členstvím sdružují samostatně výdělečné fyzické osoby v určitých povoláních, kde je dán silný veřejný zájem na jejich řádném výkonu. Tyto **komory jsou právníckými osobami veřejného práva**, zřizované zákonem, vybavené oprávněním vydávat různé vnitřní předpisy pro komoru a její členy, kteří se jim musí s ohledem na povinné členství podřídit. Komora tak nad těmito členy – příslušníky určitého profesního stavu – vykonává určitá mocenská oprávnění, mezi něž typicky patří „*kárná pravomoc*“, která je regulována zákonem (srov. nálezu Ústavní soudu ze dne 16. dubna 2003, sp. zn. I. Ú 181/01).

Lze v této souvislosti zmínit i Městský soud v Praze, který judikoval, že za škodu způsobenou nesprávným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem České lékárnické komory při výkonu státní správy, která byla na Českou lékárnickou komoru přenesena zákonem č. 220/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů, odpovídá stát (srov. rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 7. listopadu 2003, sp. zn. 51 Co 304/2003, uveřejněný v časopise Soudní judikatura ve svazku č. 6, ročník 2005, str. 419, pod číslem 86/2005.).

Odpovědnost státu za škodu způsobenou právníky osobami odlišnými od státu při výkonu státní správy, která jim byla svěřena zákonem nebo na základě zákona na určitém úseku (dále jen „úřední osoby“), upravuje § 3 písm. b) OdpŠk následovně: „Stát odpovídá za škodu, kterou způsobily právníky a fyzické osoby při výkonu státní správy, která jim byla svěřena zákonem nebo na základě zákona (dále jen „úřední osoby“)“, když v poznámce pod čarou se uvádí „Např. § 39 zákona č. 289/1995 Sb. o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), § 3 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění zákona č. 139/1995.“ Podmínkou samozřejmě je, že škoda byla způsobena právě při výkonu svěřené státní správy, jinak úřední osoby odpovídají za škodu podle obecných předpisů (srov. též *Vojtek, P.*: Komentář k OdpŠk, str. 40). Není tedy pochyb o tom, že pod toto ustanovení je třeba zařadit i výkon státní správy ČAK na úseku kárného řízení.

Dovolací soud proto dospívá k závěru, že kárné řízení, vedené Českou advokátní komorou proti advokátovi dle AZ, se považuje za výkon veřejné moci, který je způsobilý založit odpovědnost státu za škodu dle OdpŠk.

K otázce č.2: „Zda kárné řízení, vedené proti advokátovi dle AZ, může založit odpovědnost státu za škodu způsobenou nemajetkovou újmu, vzniklou mu nezákonným rozhodnutím dle OdpŠk, na základě analogie s trestním stíháním.“

Institut zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu zavedla novela OdpŠk, provedená s účinností od 27. dubna 2006 zákonem č. 160/2006 Sb. Poskytování náhrady nemajetkové újmy může vyplývat z nesprávného úředního postupu (typicky porušení práva na soudní řízení v přiměřené lhůtě) a z nezákonného rozhodnutí. Důvodová zpráva k novele zák. č. 160/2006 Sb. uvádí, že novela si klade za cíl především pokrytí práva na nemajetkovou újmu za nesprávný úřední postup, spočívající v nepřiměřené délce řízení, porušující základní právo na spravedlivé a rychlé projednání věci (článek 6 odst. 1 Úmluvy), a to v důsledku toho, že Česká republika se aktuálně potýká právě s problémem nepřiměřené délky soudních řízení, což se negativně promítá i do judikatury ESLP (srov. rozsudek ESLP ze dne 10. července 2003 ve věci *Hartman proti České republice*). Tento cíl zák. č. 160/2006 Sb. našel výraz i v judikatuře dovolacího soudu, jak bude uvedeno dále.

Ústavní zakotvení práva na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím soudu, jiného státního orgánu či orgánu veřejné správy je v čl. 36 odst. 3 LPS. Podle odstavce 4 tohoto ustanovení podmínky a podrobnosti upravuje zákon. Tímto zákonem je OdpŠk.

Základní podmínky objektivní odpovědnosti státu za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím upravuje § 5 v návaznosti na § 1 odst. 1 OdpŠk. Jsou zde vymezeny podmínky odpovědnosti státu za škodu způsobenou výkonem veřejné moci. Škodou je ve smyslu § 1 odst. 3 OdpŠk třeba rozumět i nemajetkovou újmu. Prvotní podmínkou odpovědnosti za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím (specifickou součástí je odpovědnost za škodu způsobenou rozhodnutím o vazbě, trestu nebo ochranném opatření) je existence rozhodnutí, jímž v konkrétní věci státní orgán aplikuje obecné pravidlo právní normy na jím posuzovaný případ, a rozhoduje tak o oprávněných a povinnostech individuálních subjektů.

Zákon neobsahuje žádný negativní výčet dotčených rozhodnutí, tedy se vztahuje na jakýkoliv akt aplikace práva, včetně rozhodnutí procesního charakteru vydávaných v průběhu řízení, o čemž svědčí i důvodová zpráva k zákonu, hovořící o tom, že „je lhostejno, zda jde o výrok ve věci samé, či zda jde o nezákonné rozhodnutí procesní povahy, jímž byla způsobena škoda“.

Základní podmínku objektivní odpovědnosti státu za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím blíže upravuje § 8 OdpŠk. Musí jít o rozhodnutí pravomocné, neboť se vychází z toho, že do okamžiku právní moci má účastník řízení procesní možnosti obrany proti rozhodnutí, které je pro něho nepříznivé. Podmínka nezákonnosti rozhodnutí je splněna pouze tehdy, bylo-li toto pravomocné rozhodnutí skutečně jako nezákonné zrušeno nebo změněno příslušným orgánem. Nezákonností je jak nesprávné právní posouzení otázek hmotněprávních, tak pochybení procesní, mělo-li vliv na správnost rozhodnutí. I když asi nelze vyloučit výjimky vzhledem ke konkrétním okolnostem, dá se zřejmě dovozovat, že není-li tu splněna podmínka odstranění rozhodnutí, a případná újma jím vyvolaná tak má i nadále oporu v rozhodnutí, odpovědnost podle § 8 OdpŠk nenastupuje [srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. ledna 2009, sp. zn. 25 Cdo 490/2007, publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod číslem 109/2009 (dále též „R 109/2009“), a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. února 2006, sp. zn. 25 Cdo 2162/2005]. I když to ze zákona výslovně nevyplývá, je u všech řízení a u všech typů rozhodnutí zřejmé a logické, že i zrušující rozhodnutí musí dojít do právní moci, aby založilo příslušný účinek. Podmínka nezákonnosti rozhodnutí je splněna objektivně (a bez možnosti přezkumu soudem rozhodujícím ve sporu o náhradu škody) tím, že příslušný orgán rozhodnutí právě pro nezákonnost zrušil či změnil.

V § 31a odst. 2 OdpŠk je vymezena jak forma, tak rozsah náhrady nemajetkové újmy. Peněžitá kompenzace je označena za způsob zásadně subsidiární, nastupující tehdy, není-li možno vzniklou nemajetkovou újmu nahradit jinak, přičemž dostačujícím prostředkem nápravy by se nejevilo pouhé konstatování porušení práva. Stejně jako u vzniku škody je poškozený povinen tvrdit a prokazovat i vznik nemajetkové újmy, resp. uvádět skutečnosti, na jejichž základě bude možno podle zákonem stanovených kritérií posoudit vznik a rozsah újmy.

Tento princip je narušen v případě újmy vyvolané nepřiměřenou délkou řízení, neboť ESLP vychází ze „*silné, ale vyvratitelné domněnky*“, že nepřiměřená délka řízení znamená pro stěžovatele morální újmu, a žádné důkazy v tomto ohledu v zásadě nevyžaduje (viz *Apicella proti Itálii*, odst. 93, nebo *Kmec*, 2006, s. 12 a násl.), neboť újma vzniká samotným porušením práva. Zároveň jen zcela výjimečně nepřiznává zadostiučinění v penězích, takže k případné náhradě jinou formou dochází jen za zcela výjimečných okolností (např. tehdy, byl-li význam předmětu řízení pro poškozeného nepatrný, jak bylo konstatováno např. v rozsudku ve věci *Szeloch proti Polsku* nebo v rozsudku ve věci *Berlin proti Lucembursku*). Nejvyšší soud tyto závěry rovněž ve své aktuální judikatuře přejal s přímými odkazy na judikaturu ESLP (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. září 2010, sp. zn. 30 Cdo 958/2009, a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. března 2011, sp. zn. 30 Cdo 40/2009).

Z hlediska skutkového stavu věci vycházel odvolací soud, ve shodě se soudem prvního stupně, ze závěru, že žalobci bylo dne 21. prosince 2007 doručeno oznámení předsedy kontrolní rady ČAK, coby kárného žalobce, o tom, že podal na žalobce kárnou žalobu, na základě které žalobci hrozila sankce vyškrtnutí ze seznamu advokátů. Po provedeném kárném řízení kárný senát rozhodl o zproštění žalobce kárné žaloby v plném rozsahu. Kárné

řízení skončilo dne 28. května 2011, kdy nabylo právní moci toto zprošťující kárné rozhodnutí

Napadené rozhodnutí odvolacího soudu je shodně s rozhodnutím soudu prvního stupně založeno na právním závěru, že právní základ nároku žalobce na satisfakci za nemajetkovou újmu způsobenou mu nezákonným rozhodnutím je třeba posoudit na základě analogie s trestním řízením tak, že kárná žaloba kárného žalobce ČAK je úkonem orgánu veřejné správy. Kárná žaloba má v kárném řízení tutéž funkci a důsledky jako usnesení o zahájení trestního stíhání. Shodně tak musí být posouzena i odpovědnost státu za nemajetkovou újmu způsobenou žalobci zahájením kárného řízení, které neskončilo pravomocným odsuzujícím rozhodnutím. Odvolací soud proto uzavřel, že v daném případě je dána odpovědnost státu za nemajetkovou újmu způsobenou žalobci nezákonným rozhodnutím, a přiznal mu peněžitou náhradu ve výši 50.000,- Kč. V souvislosti s tímto nárokem přiznal žalobci též odškodnění za náklady řízení, které vynaložil na zastoupení v kárném řízení ve výši mimosmluvní odměny dle advokátního tarifu v částce 10.920,- Kč s příslušenstvím.

Jak vyplývá z odůvodnění napadeného rozhodnutí odvolacího soudu, je zřejmé, že ze shora uvedených závěrů dovolacího soudu, založených na ustálené judikatuře a doktríně, odvolací soud nevycházel.

Odvolací soud se předně nezabýval otázkou splnění základních podmínek objektivní odpovědnosti státu za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím, které stanoví ustanovení § 5 v návaznosti na ustanovení § 1 odst. 1 OdpŠk a blíže je upravuje ustanovení § 8 zákona.

Základní podmínkou je, že musí jít o rozhodnutí pravomocné. Tuto podmínku v daném případě nesplňuje kárná žaloba, jejímž podáním kárným žalobcem se zahajuje kárné řízení (§ 33 odst. 1 AZ). Právní moc přiznává AZ až kárnému rozhodnutí, kterým se kárné řízení končí (§ 34 odst. 2 a 3 AZ). Podmínka nezákonnosti rozhodnutí je ovšem splněna pouze tehdy, bylo-li toto pravomocné rozhodnutí skutečně jako nezákonné zrušeno nebo změněno příslušným orgánem, k čemuž v projednávané věci nedošlo. Jak dovodila ustálená judikatura, není-li tu splněna podmínka odstranění rozhodnutí, a případná újma jím vyvolaná tak má i nadále oporu v rozhodnutí, odpovědnost podle § 8 OdpŠk nenastupuje (srov. shora citovaná rozhodnutí Nejvyššího soudu R 109/2009 a ve věci sp. zn. 25 Cdo 2162/2005).

Nárok na náhradu škody způsobené zahájením (vedením) trestního stíhání, které neskončilo pravomocným odsouzením, je specifickým případem. Protože OdpŠk tento nárok výslovně neupravuje, ustálená judikatura dovolacího soudu vychází z analogického (extenzivního) výkladu úpravy nejbližší, a to z úpravy odpovědnosti za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím, za něž je považováno rozhodnutí, jímž se trestní stíhání zahajuje. Systematickým a logickým (extenzivním) výkladem byl učiněn závěr, že stejný význam (důsledky) jako zrušení pravomocného usnesení o vznesení obvinění pro nezákonnost má zastavení trestního stíhání a zproštění obžaloby, alespoň došlo-li k němu z určitých důvodů. Při takovém výsledku trestního stíhání je totiž třeba vycházet z toho, že obviněná osoba trestný čin nespáchala, a že tedy proti ní nemělo být vzneseno obvinění. Neposuzuje se přitom správnost postupu orgánů činných v trestním řízení při zahájení trestního stíhání, rozhodující je výsledek trestního stíhání. Soudní judikatura dovodila, že i nadále jde o odpovědnost státu za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím (srov. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 3. července 2012, sp. zn. 30 Cdo 4280/2011, ze dne 23. února 1990, sp. zn. 1 Cz 6/90, kterým byl publikován ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod číslem 35/1991, nebo rozsudek ze dne 31. března 2003, sp. zn. 25 Co 1487/2001). Doktrína dále dodává, že sám nárok na náhradu škody za trestní stíhání je pak vlastně velmi velkorysým

odškodněním, k němuž dospěl dovolací soud rozšiřujícím výkladem zákona; ani Úmluva na něco takového vůbec nepamatuje (*Vojtek. P. : Komentář k OdpŠk. str. 6*).

Okolnost, že judikatura dovolacího soudu založila nárok na náhradu škody za trestní stíhání na základě extenzivního výkladu, považuje dovolací soud za podstatnou při posouzení, zda lze právní základ uplatněného nároku na náhradu škody, způsobenou žalobci nezákonným rozhodnutím v kárném řízení podle AZ, dovozovat na základě analogie nároku na náhradu škody za trestní stíhání. Dovolací soud zaujímá stanovisko, že takový extenzivní výklad není opodstatněný. Bylo by to v rozporu s účelem OdpŠk ve znění novely provedené zák. č. 160/2006 Sb., upřednostňující náhradu škody za nemajetkovou újmu v důsledku nesprávného úředního postupu, spočívajícího v nepřiměřené délce řízení. Bylo by to rovněž v rozporu s ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu, od které se dovolací soud nehodlá odchýlit. Dovojuje-li judikatura *specifický* nárok na náhradu škody za trestní stíhání extenzivním výkladem, nelze nechat bez povšimnutí, že judikatura současně stanoví limit tohoto nároku tím, že jej lze uplatnit výhradně jen pro trestní stíhání.

Lze tedy uzavřít, že kárné řízení, vedené proti advokátovi podle AZ, nemůže založit odpovědnost státu za nemajetkovou újmu způsobenou advokátovi **nezákonným** rozhodnutím podle OdpŠk na základě analogie s trestním stíháním.

Z uvedeného je nutné dovodit, že není ani opodstatněné rozhodnutí odvolacího soudu, kterým přiznal žalobci nárok na odškodnění nákladů řízení za zastoupení ve výši 10.920,- Kč s příslušenstvím. Jak již bylo odůvodněno shora, nelze přiznat poškozenému tento nárok samostatně. V daném případě by náležela náhrada za náklady řízení pouze v souvislosti s odškodněním za nemajetkovou újmu způsobenou žalobci nezákonným rozhodnutím podle OdpŠk, které však žalobci nepřísluší.

Pokud odvolací soud (jakož i žalobce ve svém vyjádření k dovolání žalované a vedlejší účastnice) opírá právní základ uplatněného nároku přímo o judikaturu Ústavního soudu a ESLP, když odkazuje na nálezy pléna Ústavního soudu ze dne 27. června 2001, sp. zn. Pl. ÚS 16/99, a ze dne 16. dubna 2003, sp. zn. 181/01, a dále na rozsudky ESLP ze dne 28. června 1984, *Campbell a Fell proti Spojenému království*, a ze dne 8. června 1976, *Engel a další proti Nizozemsku*, není takový právní závěr odvolacího soudu opodstatněný.

Předmětem řízení ve věci nálezu pléna Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 16/99 bylo zrušení Části páté „*Správní soudnictví*“ (§ 244 - 250s) o. s. ř. ke dni 31. prosince 2002. Ústavní soud své zrušující rozhodnutí odůvodnil tím, že „*současné správní soudnictví v České republice, pokud jde o proces a kompetence, sice obecně odpovídá Ústavě a Listině, neodpovídá však čl. 6 odst. 1 Úmluvy, když konvence jednoznačně vyžaduje, aby o právu (tedy o věci samé a nikoli jen o zákonnosti předchozího správního aktu) rozhodl soud nebo soudu podobný orgán. V naší úpravě tedy soud může odstranit pouze rozhodnutí nezákonné, nikoli však věcně vadné. Jinak řečeno, tč. nelze správní uvážení závislého orgánu nahradit nezávislým soudcovským uvážením. Je-li tomu tak ve věcech ‚občanských práv a závazků‘ a ‚správního trestání‘ ve smyslu Úmluvy, je tento stav neústavní, v jiných věcech ob stojí.‘*“

V tomto kontextu je třeba rozumět závěru Ústavního soudu (na který odkazuje ve svém vyjádření žalobce), že „*trestním obviněním*“ ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy jsou podle judikatury ESLP prakticky řízení o veškerých sankcích ukládaných správními úřady fyzickým osobám za přešůpek nebo jiný správní delikt, jakož i o sankcích ukládaných v řízení disciplinárním nebo kárném (státním zaměstnancům, vojákům, policistům), respektive ukládaných v obdobných řízeních členům komor s nuceným členstvím. Předmětem řízení ve věci shora již citovaného nálezu pléna Ústavního soudu sp. zn. 181/01

byla problematika týkající se tzv. zájmové samosprávy, konkrétně profesních komor s povinným členstvím sdružujících samostatně výdělečně fyzické osoby v určitých povoláních. Z hlediska projednávané věci je podstatné, že Ústavní soud v tomto rozhodnutí připomněl závěr rozhodnutí nálezu pléna sp. zn. Pl. Ústavního soudu ve věci sp. zn. 16/99 o „*trestním obvinění*“ ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

V rozsudku ve věci „*Campbell a Fell proti Spojenému království*“ se ESLP zabýval ve vztahu k čl. 6 odst. 1 Úmluvy hranicí mezi disciplinární a trestní oblastí ve vězeňském prostředí a konstatoval, že zásady stanovené v rozsudku „*Engel*“ platí i ve vězeňském prostředí (viz též nález pléna Ústavního soudu ze dne 29. září 2010, sp. zn. Pl. ÚS 32/08). Pojem „*trestní obvinění*“ vymezený v těchto rozhodnutích ESLP nelze zaměňovat či synonymizovat s „*trestním obviněním*“ tak, jak jej užívá judikatura dovolacího soudu v souvislosti se specifickým nárokem na náhradu škody způsobené zahájením trestního stíhání, které neskončilo pravomocným odsouzením, na který Úmluva nepamatuje.

Z uvedeného je zřejmé, že citovaná rozhodnutí Ústavního soudu a ESLP řeší právní otázky související s porušováním práva na spravedlivý proces podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy a na uplatněný nárok na náhradu škody za trestní stíhání nedopadají. Citovaná judikatura dovolacího soudu zakládající tento nárok uvedené právní otázky totiž neřeší.

Dovolatelka namítá, že za stát v dané věci nemůže jednat Ministerstvo spravedlnosti České republiky. Dovojuje, že ČAK je samosprávnou stavovskou organizací všech advokátů a že na činnost ČAK dopadá působnost žalované jen podle ustanovení § 50 – 52c AZ, pod které nespádají vznesené nároky žalobce projednávané v této věci. Námitka dovolatelky nemůže založit přípustnost dovolání podle § 237 o. s. ř., a není důvodná.

Příslušnost organizačních složek, které jsou oprávněny vystupovat za stát v konkrétním sporu, je povinen zjistit soud, který příslušnou organizační složku přibere do řízení (pokud se ho již neúčastní). Rozhodnutí o tom se nevydává (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 2. června 2005, sp. zn. 30 Cdo 629/2005, uveřejněný též v časopise Právní rozhledy, svazek č.18/2005, str. 686).

Oprávnění vystupovat za stát stanoví ustanovení § 21a o. s. ř., dle kterého za stát před soudem vystupuje a) Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových v případech stanovených podle zvláštního právního předpisu (zákon č. 201/2002 Sb., o Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových), b) organizační složka státu příslušná podle zvláštního právního předpisu v ostatních případech (odst. 1).

Nenáleží-li vystupovat před soudem za stát Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, má toto oprávnění organizační složka státu, příslušná podle zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů (srov. zejména § 9 až § 11 tohoto zákona), popřípadě podle zvláštních právních předpisů (srov. např. § 6 OdpŠk) [Drápal, L., Bureš, J. a kol., Komentář o. s. ř., str. 129].

K jednání jménem státu jsou povolána i ostatní ministerstva či jiné ústřední správní úřady tam, kde došlo ke vzniku škody v odvětví státní správy, která náleží do jejich působnosti, a to nezákonným rozhodnutím či nesprávným úředním postupem orgánu státu, právnické či fyzické osoby při výkonu státní správy, která jim byla svěřena (§ 6 odst. 2 OdpŠk) [Vojtek, P.: Komentář k OdpŠk, str. 81].

Působnost Ministerstva spravedlnosti při výkonu státní správy, která byla svěřena ČAK na úseku advokacie, upravují ustanovení § 50 – 52c AZ. Podle § 51 AZ (kárný řád) Ministerstvo spravedlnosti vydává právním předpisem po předchozím vyjádření Komory kárný řád (odst. 1). Ministr spravedlnosti je oprávněn vystupovat v kárném řízení podle tohoto

zákona jako kárný žalobce (odst. 2). Ministr spravedlnosti je oprávněn podat návrh na zahájení řízení o vyškrtnutí ze seznamu advokátů nebo ze seznamu evropských advokátů anebo o pozastavení výkonu advokacie advokátů nebo evropských advokátů (odst. 3).

Zákon zmocňuje k vydání procesního předpisu upravujícího kárné řízení Ministerstvo spravedlnosti. Je jím Kárný řád, který je vydáván jako obecně závazný právní předpis vyhláškou Ministerstva spravedlnosti (v současné době jí je vyhláška č. 244/1996 Sb, ve znění pozdějších předpisů). Ministerstvo spravedlnosti podle § 52b AZ vykonává státní dohled nad činností advokátů, proto je logické, že ministr spravedlnosti zároveň svěřuje možnost vystupovat v kárném řízení jako kárný žalobce, případně může podat odvolání proti kárnému rozhodnutí. Protože kárný žalobce je jedním z účastníků kárného řízení, není vyloučena ani možnost ministra spravedlnosti podat proti pravomocnému kárnému rozhodnutí žalobu k soudu ve správním řízení soudním. Vzhledem k tomu, že zákon neomezuje možnost ministra spravedlnosti vystupovat v kárném řízení jako kárný žalobce pouze na případy, kdy zjistí nedostatky při výkonu státního dohledu, je nutné připustit, že tak může učinit ve všech případech kárných provinění advokátů. Zákon svěřuje ministru spravedlnosti i možnost podat návrh na zahájení řízení o vyškrtnutí ze seznamu advokátů nebo o pozastavení výkonu advokacie advokátů (srov. též *Svejkovský, J., Vychopeň, M., Krym, L., Pejchal, A. a kol. Zákon o advokacii. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, str. 376 – 377*).

S dovolatelkou proto nelze souhlasit, že působnost Ministerstva spravedlnosti stanovená v ustanoveních § 50 – 52c AZ na daný případ nedopadá.

Dovolací soud se dále zabýval přípustností dovolání žalobce v rozsahu, ve kterém byl výrok rozsudku odvolacího soudu dovoláním žalobce napaden (§ 242 odst. 1 o. s. ř.), a v rozsahu, jak v dovolání žalobce z hlediska obsahového vymezil dovolací důvod (§ 242 odst. 1 o. s. ř.). V tomto směru dovolací soud pro stručnost odkazuje na své závěry učiněné shora. Dovolání není přípustné podle § 237 o. s. ř.

Dovolací soud posoudil co do právního základu opodstatněnost – jak je uvedeno shora – žalobcem uplatněného nároku na peněžité odškodnění podle OdpŠk, a to za nemajetkovou újmu, jež měla žalobci vzniknout nezákonným rozhodnutím v kárném řízení, vedeném proti němu ČAK podle AZ. Dovedl nedostatek právního základu peněžitého odškodnění uvedeného nároku. Dovolací soud dospěl k závěru, že dovedl-li nedostatek právního základu odškodnění nemajetkové újmy žalobce, nemůže již být důvodný ani jeho nárok na peněžité zadostiučinění za tuto nemajetkovou újmu podle OdpŠk, jakož ani nárok na náhradu nákladů, které mu vznikly v kárném řízení. Podmínkou přípustnosti dovolání podle § 237 o. s. ř. je, že napadené rozhodnutí musí záviset na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, tj. rozhodnutí je na ní založeno (§ 241a o. s. ř.). Vzhledem k tomu, že rozhodnutí soudu prvního stupně o přiznání žalobci náhrady ve výši 40.000,- Kč s příslušenstvím za nemajetkovou újmu vzniklou mu nepřiměřenou délkou kárného řízení již nabylo právní moci, odvolací soud se již v dovoláním napadeném rozhodnutí tímto nárokem nezabýval, dovolání žalobce ohledně uvedeného nároku proto nemůže být podle § 237 o. s. ř. přípustné.

Z uvedeného je zřejmé, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu, kterým potvrdil rozsudek soudu prvního stupně v zamítavém výroku II. ohledně částky 243.392,- Kč s příslušenstvím, nespočívá na nesprávném právním posouzení; dovolání žalobce proto nemůže založit přípustnost podle § 237 o. s. ř.

Dovolací soud proto dovolání žalobce v uvedeném rozsahu podle § 243c odst. 1 věty první o. s. ř. odmítl.

Napadený rozsudek tedy spočívá z hlediska uplatněného dovolacího důvodu, v části, kterým odvolací soud potvrdil vyhovující výrok I. rozsudku soudu prvního stupně na nesprávném právním posouzení věci.

Neboť byly splněny podmínky pro změnu rozhodnutí, Nejvyšší soud podle § 243d písm. b) o. s. ř. ze shora vyložených důvodů k dovolání žalované rozsudek odvolacího soudu ze dne 14. října 2014, č. j. 35 Co 380/2014-542, v části výroku I., kterým byl potvrzen vyhovující výrok I. rozsudku soudu prvního stupně ze dne 23. května 2014, č. j. 22 C 15/2012-270 (v rozsudku odvolacího soudu označeného pod číslem jednacím 22 C 15/2012-479), změnil tak, že se uvedený rozsudek soudu prvního stupně v uvedené části výroku I. mění tak, že se zamítá žaloba o zaplacení částky 60.920,- Kč s úroky z prodlení ve výši 7,75 % p. a. za dobu od 23. prosince 2011 do zaplacení.

O náhradě nákladů řízení před soudy všech stupňů bylo rozhodnuto podle § 243c odst. 3, § 224 odst. 1 a § 151 odst. 1 části věty před středníkem o. s. ř. tak, jak se podává z výroku VI. tohoto rozsudku, vzhledem k situaci, že žalované a vedlejší účastníci na její straně, které by jinak vzhledem k částečnému úspěchu žalované měly právo na náhradu nákladů řízení, žádné (účelně vynaložené) náklady řízení nevznikly (u vedlejší účastnice pak její náklady spojené s jejím zastoupením advokátem nelze – vzhledem k charakteru sporu, jenž se týká činnosti žalované v oblasti kárného postihu advokátů – považovat za účelně vynaložené).

Proti tomuto rozsudku není přípustný opravný prostředek.

V Brně dne 16. listopadu 2015

JUDr. Pavel Vrcha, v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení: Ivana Žlůvová